

Téma 4:

Sociální zabezpečení

4.1 Pojistné na sociální zabezpečení

4.2 Nemocenské pojištění

4.3 Důchodové pojištění

4.1.1 Pojistné na sociální zabezpečení - legislativa

- *Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti*
 - [ČSSZ](#)
-

4.1.2 Charakteristika pojistného na sociální zabezpečení

- Součást příjmů státního rozpočtu, která zahrnuje :
 - a) pojistné na **důchodové** poj. (28 %),
 - b) pojistné na **nemocenské** poj. (2,3 %),
 - c) příspěvek na **státní politiku zaměstnanosti** (1,2 %) vyměřovacího základu.

Z toho zaměstnavatel	25 %,
zaměstnanec	6,5 %

4.1.3 Poplatníci pojistného na sociální zabezpečení (5 skupin)

zaměstnavatelé

fyzické osoby pokud:

- a) vykonávají zaměstnání na území ČR nebo v cizině pro zaměstnavatele se sídlem na území ČR,
 - b) zaměstnání **trvalo nebo mělo trvat alespoň 15** kalendářních dnů,
 - c) sjednaná částka započitatelného příjmu za kalendářní měsíc činí alespoň **2500** Kč.
-

4.1.3 Poplatníci pojistného na sociální zabezpečení (5 skupin)

- **OSVČ** – povinně důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (28 + 1,2 %), **nemocenské dobrovolně**,
 - Osoby **dobrovolně účastné důchodového pojištění** (28 %),
 - **Zahraniční zaměstnanci** – pracují pouze pro zahraničního zaměstnavatele (mimo EU) – mohou se **dobrovolně** přihlásit k účasti na **nemocenském** pojištění, (2,3 %),
-

4.1.4 Vyměřovací základ

(pro odvod pojistného na sz)

- **Vyměřovací základ** = úhrn započitatelných příjmů, které jsou předmětem daně z příjmů FO a nejsou od daně osvobozeny, které zaměstnavatel zaměstnanci zúčtoval.
Jedná se o plnění **v peněžní i nepeněžní formě, nebo určitou formu výhody.**
-

4.1.4 Vyměřovací základ

(pro odvod pojistného na sz)

- **Do vyměřovacího základu se nezahrnují:**
 - náhrady škody podle zákoníku práce,
 - odstupné, odchodné a odbytné,
 - věnostní přídavky horníků,
 - odměny za vynálezy (nesouvisející přímo s výkonem zaměstnání)
 - jednorázová sociální výpomoc (živelní pohroma, požár, ekologická havárie apod.),
 - plnění důchodcům po 1 roku od skončení zaměstnání,
 - pojistné zaplacené zaměstnavatelem za zaměstnance.
-

4.1.4 Maximální vyměřovací základ

□ Maximální vyměřovací základ =

48násobek průměrné mzdy

□ Uplatňuje se od roku 2008

4.1.5 Sazby pojistného

- Zaměstnanec **6,5 %** vyměřovacího základu (3,5 % účastníci důchodového spoření = tzv. II. pilíř)
 - Zaměstnavatel **25 %**
(z toho 21,5 % na důchodové,
2,3 % nemocenské a
1,2 % na státní politiku
zaměstnanosti).
-

4.1.6 Odvod a splatnost pojistného

- ❑ Pojistné je splatné od **1. do 20. následujícího** kalendářního měsíce,
 - ❑ zaměstnavatel odvádí pojistné i za zaměstnance a
 - ❑ podává **Přehled** o výši pojistného a vyplacených dávkách,
 - ❑ Penále 0,05 %.
-

4.2 Nemocenské pojištění - legislativa

□ **Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění**

upravuje **okruh osob** účastných
nemocenského pojištění,

jejich **nároky, podmínky** pro stanovení
dávek, posuzování zdravotního stavu i

organizační uspořádání nemocenského
pojištění

4.2.1 Pojištěnci

□ Okruh pojištěných osob:

a) zaměstnanci

(v pracovním a služebním poměru, pracující na základě dohody o pracovní činnosti, soudci, poslanci, ale i pěstouni , dobrovolníci pečovatelské služby, odsouzení ve výkonu trestu zařazení do práce...)

b) OSVČ.

4.2.2 Osoby, které nejsou účastny nemocenského pojištění

Zaměstnanci činní na základě dohody o provedení práce (**od roku 2012 změna, od dosaženého výdělku 10 001 Kč ANO**), členové představenstva a dozorčí rady a. s., funkcionáři občanských sdružení, neuvolnění členové zastupitelstev...

Od 1. 1. 2009 nejsou nemocensky pojištěni ani společníci a jednatelé s.r.o., komanditisté k. s., členové družstva, **studenti a žáci.**

4.2.3 Dávky nemocenského pojištění

- nemocenské,
 - ošetřovné (= podpora při ošetřování člena rodiny),
 - peněžitá pomoc v mateřství (mateřská),
 - vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.
-

4.2.4 Nemocenské

- pro vznik pojistného poměru je rozhodující **den skutečného nástupu do práce**
 - nemocenské dávky se poskytují zaměstnanci, který je lékařem uznán **dočasně neschopným** k výkonu dosavadního zaměstnání pro **nemoc**, nebo z důvodu **karantény, lékař může uznat zaměstnance PN zpětně až 3 kalendářní dny.**
-

4.2.5 Prvních 14 dnů pracovní neschopnosti...

- za tyto dny náleží **náhrada mzdy od zaměstnavatele** ve výši 60 % průměrného **redukovaného** výdělku,
 - jen za **pracovní dny a svátky**,
 - při PN až od 4. pracovního dne trvání, první 3 **pracovní** dny tzv. karenční doba),
 - Náhradu lze dohodnout nebo stanovit i za první 3 dny nebo vyšší částky, ale podléhá pak zdanění...
-

4.2.6 Redukční hranice pro náhradu mzdy

□ Jsou určovány pro každý kalendářní rok oznámením ministerstva práce a sociálních věcí,

□ Pro rok

~~2015~~ — ~~2016~~ **2017** - denní částky

do ~~888~~ ~~901~~ Kč - 90 %,

do ~~1331~~ ~~1351~~ Kč - 60 %,

do ~~2662~~ ~~2701~~ Kč - 30 %,

k vyššímu výdělku se nepřihlíží.

4.2.7 Nemocenské dávky

- nemocenské dávky se poskytují **za kalendářní dny od 15. dne** trvání pracovní neschopnosti, **redukční hranice jsou shodné** jako u výpočtu průměrného redukovaného výdělku,
-

4.2.8 Vyloučení a snížení dávek

□ Vyloučení nároku na nemocenské –

Pojištěnec, který si **úmyslně přivodil** PN, kterému vznikl v době pobírání dávek **nárok na starobní důchod**, v době útěku z místa výkonu odnětí trestu...

□ Snížení nároku na 50 % –

účast ve rvačce, následek opilosti, psychotropních látek, úmyslný trestný čin nebo úmyslně zaviněný přestupek.

4.2.9 Speciální termíny v oblasti nemocenských dávek

Ochranná lhůta = doba, ve které má zaměstnanec nárok na výplatu nemocenského, pokud onemocní po skončení pracovněprávního vztahu (nyní 7 kalendářních dnů pro nemocenské a karanténu, 180 dnů pro peněžitou pomoc v mateřství). Není nárok na náhradu od zaměstnavatele za prvních 21 dnů.

Rozhodné období – 12 kalendářních měsíců před měsícem, ve kterém vznikla sociální událost

Podpůrčí doba = po tuto dobu může pojištěnec **pobírat nemocenské dávky**-380 kalendářních dnů, důchodci 70 kal. dnů

Souběh pojištění z více zaměstnání – náhrada od všech zaměstnavatelů, 1 nemocenská dávka vypočítaná ze všech pojištění.

4.2.10 Ošetřovné

Ošetřovné náleží zaměstnanci při:

- a) Ošetřování dítěte mladšího 10 let, které onemocnělo nebo se zranilo,
- b) Péči o zdravé dítě mladší 10 let z důvodu uzavření výchovného zařízení, karantény nebo nemoci jiné pečující osoby,
- c) Ošetřování jiného nemocného člena rodiny,
- d) Ošetřování dítěte, které je po rozvodu svěřeno do střídavé péče obou rodičů.

Vyplácí Okresní správa sociálního zabezpečení od 1. dne trvání nároku za kalendářní dny.

Vyplácí se max. **9 (16) kalendářních dnů** [výpočet - kalkulačka](#)

Výpočet nároku vychází také z redukovaného denního vyměřovacího základu a je ve výši 60 %.

Formulář Rozhodnutí o vzniku potřeby ošetřování, je možná změny oprávněné osoby v době trvání nároku.

4.2.11 Peněžité pomoc v mateřství

- Náleží zaměstnankyni, která byla v posledních dvou letech před porodem nejméně **270** dnů účastna nemocenského pojištění.
- Vyplácí Okresní správa sociálního zabezpečení od 1. dne trvání nároku za kalendářní dny – **28 týdnů** (2 a více dětí 37 týdnů).

Výpočet nároku vychází z **odlišně redukovaného** denního vyměřovacího základu než u nemocenské (do 1 hranice 100 %) a jinou procentní sazbou - 70 %

PPM může být poskytována i muži - zaměstnanci (max. 31 týdnů) a při převzetí dítěte do trvalé péče.

4.2.12 Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

- Může být poskytován ženě těhotné a až do 9 měsíců po porodu, která musí být převedena na jiný druh práce, kde **bez vlastního zavinění dosahuje nižšího** výdělku,
 - výpočet ze základu jako u peněžitě pomoci v mateřství, do výše rozdílu oproti předcházejícímu výdělku.
-

4.3 Důchodové pojištění

- *Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění*
 - *Zákon č. 582/1991., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení*
-

Úkoly zaměstnavatelů v oblasti důchodového pojištění

- ❑ **vést záznamy** o skutečnostech rozhodných pro nárok na dávky důchodového pojištění, jejich výši a výplatu,
 - ❑ **Archivace mzdových listů 30 let,**
 - ❑ Ohlašování vstupu do zaměstnání poživatelů starobních důchodů .
 - ❑ **Evidenční listy důchodového pojištění –** od 2004 elektronicky.
-

4.3.2 Starobní důchody - podmínky

- Dříve nejméně 25 let **pojištění** a **dovršení potřebného věku**, od roku 2010 postupné prodlužování na 35 let pojištění,
 - Písemná **Žádost o přiznání důchodové dávky**, sepisuje OSSZ podle místa trvalého bydliště.
-

4.3.2 Starobní důchody – potřebný věk

- ❑ Pojištěnci narození do 31. 12. 1935 – muži 60 let, ženy 57 – 53 let podle počtu vychovaných dětí,
 - ❑ Pojištěnci narození do 31. 12. 1968 – **připočítávají** se u mužů 2 a u žen 4 měsíce za každý započatý rok po 31. 12. 1995 do dovršení důchodového věku,
-

4.3.2 Starobní důchody – potřebný věk

ZÁKON ze dne 17. července 2008,

kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení

U pojištěnců narozených po r. 1968 –
u mužů 65 let, u žen 65 až 62,

Další novela zákona67 let.....

[kalkulačka - důchodový věk](#)

4.3.2 Starobní důchody – prokazování doby pojištění a náhradních dob

- Evidenční listy důchodového pojištění,
- Potvrzení evidence uchazečů o zaměstnání,
- Doklady o ukončení studia,
- Čestné prohlášení + svědci...

[povinnosti-zamestnavatelu-v-duchodovem-pojisteni](#)

Použité zdroje

- Abeceda mzdové účetní 2017 (8. až 10. kapitola),
 - <http://www.cssz.cz/cz>
-